

Ar Bibl : Levr Ruth.

Le Gonideg (1775 – 1838). Bibl bet embannet e 1866 gand Troude.

Troet e oa bet ar Bibl diwar “Biblia sacra vulgatæ... (Lugduni, 1738).

Modernnaet eo bet an doare-skriva.

Imlijoud a ra “pehini, pere“, “e peleh“ evel e galleg, ha “penaoz“ en eun doare iskiz a-walh. Faziou kemmaduriou a zo ivez. Reizet int bet. Aliez a-walh e laka reiz eun ano evel hini ar ger kevatal e galleg. Reizet eo bet ar faziou-ze. Lakaad a ra aliez ar raganoiou-gour, renadennou anezo, en eur plas fall goude ar verb, hag e ra gand ar raganoiou-gour renerien anezo evel pa vefent renadennou. Aliez a-walh e ra gand ar verb “gervel“ e-leh “eñvel“. Evitañ e talv “ar bobl“ kement ha “tud ar bobl“.

Ha viou-koukoug a zo...

I. Pennad.

Elimelek a ya gand e dud da vro Moab. Noemi gand he merh-kaer a zistro da Vetlehem.

1. En amzer eur barner, pa hourhemenne ar varnerien, e c’hoarvezas naonegez er vro. Eun den a guitaas Betlehem Juda, evid mond e bro ar Voabited gand e wreg hag e zaou vab.
2. Elimelek a reed euz a hemañ, ha Noemi euz a e wreg : e zaou vab a oa anvet, unan anezo Mahalon, hag egile Chelion. Ginidig e oant euz a Efrata e Betlehem Juda. Eet e bro ar Voabited, e chomjont eno.
3. Elimelek, pried Noemi, a varvas, hag hi a chomas gand he mibien.
4. Ar re-mañ a gemeras evid gwrazez merhed Moabitezed, unan anvet Orfa, hag eben Ruth. Chom a rejont eno deg vloaz.
5. O-daou e varvjont, da lavaroud eo, Mahalon ha Chelion : ha Noemi en em gavas e diouer euz he daou vab hag euz he fried.
6. Sevel a reas evid kuitaad bro ar Voabited, ha distrei d’he hini, gand he diou verh-kaer ; rag klevet he-doa penaoz en-doa an Aotrou sellet a druez ouz e bobl, ha roet boued dezo.
7. Kuitaad a reas eta leh heh ergerz, gand he diou verh-kaer : hag o veza e penn an hent evid distrei da zouar Juda,
8. E lavaras dezo : It da di ho mamm : ra ray an Aotrou trugarez en ho keñver, evel ma hoh-eus greet e-keñver ar re a zo maro hag em heñver-me.
9. Ra ray deoh kaoud an ehan e ti ar priejou a zegouezo ganeoh. Hag hi a bokas dezo. Ar re-mañ en eur zevel o mouez en em lakaas da ouela,
10. Ha da lavaroud : Mond a raim ganez etrezeg da bobl.
11. Ha Noemi a lavaras dezo : Distroit, va merhed, perag e teuit-hu ganen ? Ha bez’ em-eus-me c’hoaz mibien em hov, evid ma hellfeh gedal priejou diganen ?
12. Distroit, va merhed, hag it kuit : rag a-vremañ on koazet gand ar gozni, ha n’on ket mad evid ar briedelez : ha pa hellfen zoken beza brazezet ha gwilioudi euz a vibien en noz-mañ,
13. Mar c’hoantait gedal beteg ma teuint braz hag en oad da zimezi, kentoh e viot deuet koz, eged na viot dimezet. Na rit ket an dra-ze, va merhed, me ho ped ; rag ho klahar a wask re war va halon, ha dorn an Aotrou a zo savet warnon.
14. En em lakaad a rejont a-nevez da zevel o mouez ha da ouela : Orfa a bokas d’he mamm-gaer hag a yeas kuit : Ruth a chomas gand he mamm-gaer.

15. Ha Noemi a lavaras dezi : Setu da hoar a zo distroet da gavoud he broiz hag he doueed ; kee ganti.
16. Ha Ruth a lavaras dezi : Na zav ket em eneb evid va lakaad da vond diouzit ha d'az kuitaad : rag e peleh bennag ma'z i, ez in ivez, hag el leh ma chomi, e chomin ivez. Da bobl a vezo va fobl, ha da Zoue a vezo va Doue.
17. An douar az tegemero goude da varo, am gwelo o vervel, hag ennañ e vezin beziet. Ra ray an Aotrou kement-se din hag ouspenn, mar gell netra all nemed ar maro va has kuit diouzit.
18. Nomei eta o weloud penaoz he-doa Ruth lakaet en he fenn mond d'he heul, ne zalhas ken outi, ha n'heh alias ken da zistrei etrezeg he zud.
19. Hag o veza en em lakaet en hent o-diou, ez ejont da Vetlehem ha ma en em gavjont e kêr, an oll a gomzas anezo : hag ar merhed a lavare : Hounnez eo Nomei.
20. Hag hi a lavaras dezo : N'am anvit ket Noemi (da lavaroud eo, kaer), hogen va anvit Mara (da lavaroud eo, c'hwero), rag an Ollhalloudeg en-deus va harget a hwervder.
21. Leun on eet kuit¹, ha goullo en-deus va degaset an Aotrou. pareg eta am anvit-hu Noemi, me pehini en-deus an Aotrou Ollhalloudeg mezekaet ha glaharet ?
22. Dond a reas eta Noemi gand Ruth, ar Voabitez, he merh-kaer, euz a vro heh ergerz ; hag e tistroas da Vetlehem er pred ma edod o vedi an heiz kenta.

II. Pennad.

Ruth a ya da bennaoui e park Booz. Madelez Booz en he heñver.

1. Elimelek, pried Noemi, a oa kar da eun den galloudeg ha pinvidig-braz, anvet Booz.
2. Ha Ruth, ar Voabitez, a lavaras d'he mamm-gaer : mar gourhemenned din, ez in d'ar park hag e tastumin an tamouezennou a chomo war-lerh ar vederien, e kement leh ma kavin degemer mad digand ar penntiegezh. Ha Noemi a lavaras dezi : kee, va merh.
3. Mond a reas eta, hag e pennaoue war-lerh ar vederien. C'hoarvezoud a reas penaoz ar park-se an-doa da aotrou unan euz a gerent Elimelek, anvet Booz.
4. Ha setu hemañ a zeue euz a Vetlehem hag a lavaras d'ar vederien : an Aotrou a vezo ganeoh. Hag hi a lavaras dezañ : Ra vezi benniget gand an Aotrou.
5. Ha Booz a lavaras d'ar paotr yaouank a oa e penn ar vederien : Da biou eo ar plah yaouank-se ?
6. Hag eñ a lavaras : Eur Voabitez eo hag a zo deuet gand Noemi euz a vro ar Voabited.
7. Goulennet he-deus heulia ar vederien ha dastumi an tamouezennou a chomo war o dilerh : hag abaoe goulou-deiz bete-vremañ ema er park, heb beza distroet d'ar gêr pennad ebed.
8. Ha Booz a lavaras da Ruth : Ne da ket en eur park all da bennaoui, na ne da ket kuit ahann : hogen en em laka kevred gand va merhed,
9. Hag heul ar vederien. Rag gourhemennet em-eus d'am faotred ne raje hini droug dit : ha ma eh-eus sehed, kee da gaoud ar podou, hag ev euz an dour a ev va faotred.

¹ Leun on eet kuit : eet on kuit gand eur bern traou.

10. Ruth oh en em deurel war he genou hag o pedi war he daoulin, a lavaras dezañ : A betra e teu kement-se din, ma kavan degemer mad diganez, hag e teuez d'am anaoud, ha me maouez divroet ?
11. Ha Booz a lavaras dezi : Klevet am-eus kement eh-eus greet e-keñver da vamm-gaer goude maro da bried ; ha penaoz eh-eus kuiteet da gerent hag an douar e pehini out ganet, hag out deuet e-touez tud ha na anavezes ket kent.
12. Ra zistaolo an Aotrou warnout ar mad eh-eus greet, ha ra roy an Aotrou, Doue Izrael, eur gopr ar brasa dit, pa out deuet d'e gavoud, ha d'en em deurel dindan e ziouskell.
13. Hag hi a lavaras : Degemer mad em-eus kavet dirag da zaoulagad, va aotrou ; va dihlaharet eh-eus, ha komzet eh-eus ouz kalon da vatez, petra bennag n'on ket heñvel ouz unan euz da blahed.
14. Ha Booz a lavaras dezi : Pa vezo pred debri, deus amañ ha debr bara, ha soub da damm er gwinegr. Azeza a reas eta e-kichen ar vederien : kemeroud a reas youd eviti, debri a reas he gwalh hag e tastumas an tammou a chome a-zilerh.
15. Neuze e savas ahano da zastumi a-nevez pennou ed. Hogen Booz a hourhemennas d'e baotred, o lavaroud : Ha pa hoantafe-hi medi ganeoh, na virit ket outi :
16. Taolit zoken a-zevri lod euz ho malanou, ha stlapit o war ho lerh, evid m'o dastumo heb kaoud mez hag heb beza tamallet gand den.
17. Penanoui a reas eta er park beteg ar pardaez ; hag o veza dornet gand eur walenn ar pennou ed he-doa dastumet, e kavas a heiz war-dro ar vent euz a eun efi, da lavaroud eo, tri astellad.
18. O hemeroud a reas hag e tistroas e kêr, hag o diskouezas d'he mamm-gaer : kinniga a reas ivez hag e roas dezi ar pez a oa chomet euz he boued goude ma he-doa debret he gwalh.
19. Hag he mamm-gaer a lavaras dezi : E peleh eh-eus-te pennaouet hirio, hag e peleh eh-eus-te labouret ? Ra vezo benniget an hini en-deus bet truez ouzit. Ha Ruth a roas da anaoud dezi e ti piou he-doa labouret, hag e lavaras penaoz an den-ze a oa anvet Booz.
20. Ha Noemi a lavaras dezi : Ra vezo benniget gand an Aotrou ; rag miret en-deus an heveleb trugarez e-keñver ar re varo, evel m'en-doa bet e-keñver ar re veo. Hag hi a lavaras c'hoaz : An den-ze a zo kar deom.
21. Kemennet en-deus c'hoaz din, eme Ruth, da zond da gaoud ar vederien, ken na vezo medet e oll ed.
22. Hag he mamm-gaer a lavaras dezi : Gwell eo dit, va merh, mond da vedi gand e blahed, gand aon na raje unan bennag droug dit en eur park all.
23. Dond a reas eta gand plahed Booz ; hag ez eas da vedi ganto, ken na oe dastumet an heiz hag ar gwiniz er solierou.

III. Pennad.

Ruth a ya da gouska ouz treid Booz.

1. Pa oe distroet Ruth da gaoud he mamm-gaer, Noemi a lavaras dezi : Klask a rin ma vezi e peoh hag az lakaad a rin da veza ervad.
2. Ar Booz-se, gand plahed pehini out bet er park, a zo kar-nes deom, hag en noz-mañ e wento e heiz el leur.

3. En em walh eta, en em lard gand louzou c’hwez-vad, gwask da gaerra dillad, ha diskenn d’al leur. Ne ’n em ziskouez ket da Vooz, ken n’en-devezo debret hag evet.
4. Ha pa’z ay da gouska, evesa e pe leh e kousko : mond a ri di hag e tizoloi ar ballen war-zu an treid ; en em deurel a ri eno hag e chomi. Neuze eñ e-unan a lavaro dit petra a dlei da ober.
5. Ha Ruth a lavaras dezi : Ober a rin kement a hourhemenni din.
6. Hag hi a ziskennas d’al leur, hag a reas kement he-doa he mamm-gaer gourhemennet dezi.
7. Ha pa en-doe Booz debret hag evet, ha pa en em gavas laouennoh, ez eas da gouska e-harz eur bern malanou : ha Ruth a zeuas didrouz, ha goude beza dizoloet ar ballenn war-zu an treid, en em daolas eno.
8. Ha setu war-dro hanternoz e oe spontet ha nehet Booz, pa welas eur vaouez gourvezet e-harz e dreid.
9. Hag eñ a lavaras dezi : Piou out-te ? Hag hi a lavaras : Me eo Ruth da vatez. Astenn da ballenn war da vatez, o veza ma’z out kar-nes dezi.
10. Va merh, emezañ, benniget out gand an Aotrou, hag an diweza trugarez-mañ a zo dreist ar genta ; o veza n’eh-eus ket heuliet paotred yaouank, na re baour, na re binvidig.
11. N’az-pet ket aon eta ; ober a rin kement eh-eus lavaret din ; rag an oll a oar em hêr penaoz out eur vaouez fur.
12. Ne nahan ket e ven kar-nes dit ; hogen eun all a zo c’hoaz nesoh.
13. Diskuiz e-pad an noz : ha pa vezo deuet ar mintin, mar fell dezañ da zerhel dre ar gwir a gerentiez, gwell a ze : ha ma ne fell ket dezañ, me az kemero heb arvar ebed : beo eo an Aotrou : kousk beteg ar mintin.
14. Hag hi eta a gouskas e-harz e dreid a-hed an noz. Sevel a reas a-barz ma helle an dud en em anaoud an eil egile : ha Booz a lavaras dezi : Diwall na oufe den e ves deuet amañ.
15. Ha c’hoaz e lavaras : Astenn ar ballenn a zo warnout, ha dalh hi gand da zaou zorn. Hag hi o veza heh astennet hag he dalhet, Booz a wentas c’hweh boezellad hei hag o lakaas warnezi : hag houmañ a yeas da gêr gand he beh.
16. Hag ez eas da gaoud he mamm-gaer, pehini a lavaras dezi : Petra eh-eus-te greet, va merh ? Ha Ruth a lavaras dezi kement en-doa greet Booz en he heñver.
17. Hag hi a lavaras : Setu c’hweh boezellad heiz en-deus roet din, o lavaroud : Ne fell ket din e tistrofes goullo etrezeg da vamm-gaer.
18. Ha Noemi a lavaras dezi : Gortoz, va merh, ken na welim ar penn euz an dramañ ; rag an den-ze ne baouezo ket ken n’en-devezo kaset da benn kement en-deus lavaret.

IV. Pennad.

Booz a gemer Ruth da wreg.

1. Booz a bignas eta da borz-kêr hag a azezas eno. Ha pa welas o vond e-biou an den-ze, kar da Ruth, euz a behini on-eus komzet en a-raog, e lavaras dezañ, oh e hervel dre e ano : Distro eun nebeud hag azez amañ. Hag eñ a zistroas hag a azezas.

2. Ha Booz o kemeroud deg den euz a henaoured kêr, a lavaras dezo : Azezit amañ.
3. Pa oe azezet ar re-mañ, e komzas evel-henn ouz e gar : Noemi, pehini a zo distroet euz a vro ar Voabited, a werzo lod euz a bark Elimelek or breur :
4. Falvezet eo bet din e klevjes kement-se, ha c'hoant am-eus bet e lavaroud dit dirag ar re oll a zo azezet amañ, hag a zo henaoured va fobl. Mar fell dit kaoud ar park-se dre ar gwir a gerentiez, pren eñ, ha dalh eñ. Hogen ma ne fell ket dit, lavar eñ din, evid ma ouezin petra a dlean da ober : rag n'eus kar all ebed nemedout, pehini eo an nesa, ha me, pehini eo an eil. Hag eñ a lavaras : me a breno ar park.
5. Ha Booz a lavaras dezañ : Pa'z-pezo prenet ar park euz a zorn Noemi, e rankout ivez kemeroud Ruth, ar Voabitez, pehini a zo bet gwreg an hini maro, evid ma tegasi a-nevez ano da gar en e zegouez.
6. Hag hemañ a lavaras : Ar gwir a gerentiez a zilezan ; rag ne dlean ket moug nested va herentiez. Kemer va gwir, te, ar gwir a zilezan a galon vad.
7. Hogen eur hiz koz e oa en Izrael e-touez ar gerent, penaoz ma tileze unan bennag e wir da eun all, evid ma vije stard an dilez, e tenne an den e votez evid he rei d'e gar : hounnez e oa an testen euz an dilez en Izrael.
8. Booz a lavaras eta d'e gar : Tenn da votez. Hag eñ he zennas raktal euz e droad.
9. Ha Booz o komza ouz an henaoured hag ouz an oll : Testou oh, emezañ, hirio, penaoz kement a zo bet da Elimelek, ha da Helion, ha da Vahalon, a zo din, pa em-eus e brenet digand Noemi.
10. Ha penaoz e kemeran da wreg Ruth, ar Voabitez, gwreg Mahalon, evid ma tegasin a-nevez ano an hini a zo maro en e zegouez, gand aon na ve kollet e ano en e diegez, e-touez e vreudeur hag e bobl. C'hwi, emeve, a zo testou euz a gement-mañ.
11. An oll bobl a oa ouz porz-kêr, hag an henaoured a lavaras : Ni a zo testou. Ra lakay an Aotrou ar wreg-mañ, pehini a ya en e di, heñvel ouz Rachel ha Lia, pere o-deus savet ti Izrael, evid ma vezo eur skwer a furnez en Efrata, ha ma he-devezo eun ano kaer e Betlehem.
12. Ra zeuio ivez da di, evel ti Farez, pehini a hanas Tamar da Juda, gand ar ouenn a roy an Aotrou dit diouz ar plah yaouank-mañ.
13. Booz a gemeras eta Ruth hag a zimezas ganti : mond a reas d'he havoud, hag an Aotrou he lakaas da engehenta ha da henel eur mab.
14. Hag ar gwragez a lavaras da Noemi : Benniget ra vezo an Aotrou, pehini n'eo ket fellet dezañ e ve da diegez heb nested, nag e ve kollet e ano en Izrael :
15. Evid ma'z-pezo eur mab da zihlahari da galon, ha da vaga da gozni ; rag ganet eo gand da verh-kaer, pehini az kar ; ha kalz gwelloh eo dit eged ma'z-pe seiz mab.
16. Ha Noemi o veza kemeret ar bugel, hel lakaas war he barlenn ; ha ne oa nemeti oh e vaga hag oh e zougen.
17. Ar gwragez heh amezegezed en em laouennee ganti, o lavaroud : Eur mab a zo ganet da Noemi : hag hi a halvas anezañ Obed : hennez a oe tad Isai, tad David.
18. Setu amañ nested Farez : Farez a oa tad Esron ;
19. Esron a oe tad Aram ; Aram a oe tad Aminadab ;
20. Aminadab a oe tad Nabason ;
21. Nabason a oe tad Salmon ;
22. Salmon a oe tad Booz ; Booz a oe tad Obed ;

23. Obed a oe tad Isai ; Isai a oe tad David.